

5

Beschikking van de Minister van Justitie van 15 januari 1980, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van het Besluit gewetensbezwaren militaire dienst (Stb. 1964, 404), zoals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 december 1979, Stb. 685

De Minister van Justitie,

Gelet op Artikel II, derde lid, van het Koninklijk besluit van 14 december 1979, Stb. 685

Besluit:

de tekst van het Besluit gewetensbezwaren militaire dienst (Stb. 1964, 404), zoals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 december 1979, Stb. 685, in het Staatsblad te plaatsen als bijlage van deze beschikking.

's-Gravenhage, 15 januari 1980

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter

Uitgegeven de tweeëntwintigste januari 1980

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter

Tekst van het Besluit gewetensbezwaren militaire dienst, zoals dat laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 december 1979 (Stb. 685)

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

- Artikel 1.** 1. In dit besluit worden verstaan onder:
- «de wet»: de Wet gewetensbezwaren militaire dienst;
  - «de verzoeker»: hij die een verzoek heeft gedaan als bedoeld in artikel 3 der wet;
  - «de commissie»: de commissie van advies, bedoeld in artikel 6 der wet;
  - «de fungerend voorzitter»: het lid van de commissie dat het onderzoek, bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de wet leidt;
  - «het onderzoek»: het onderzoek, bedoeld in artikel 3, tweede lid, van de wet;
  - «het nader onderzoek»: het onderzoek, bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de wet;
  - «de erkende gewetensbezwaarde»: hij wiens bezwaren tegen de vervulling van militaire dienst, overeenkomstig de bepalingen der wet zijn erkend als ernstige gewetensbezwaren.
2. Voor de toepassing van dit besluit wordt de erkende gewetensbezwaarde, die in het centrale bevolkingsregister is opgenomen, geacht te zijn opgenomen in het bevolkingsregister van de gemeente 's-Gravenhage.
3. Waar in dit besluit overigens uitdrukkingen voorkomen, als in artikel 1 der wet vermeld, worden deze verstaan in de zin als in dat artikel omschreven.

Artikel 2. Tenzij Onze Minister van Defensie anders bepaalt, wordt aan de verzoeker die vóór zijn opkomst in militaire dienst, of binnen dertig dagen daarna, een verzoek tot erkenning van zijn bezwaren als ernstige gewetensbezwaren heeft gedaan, in afwachting van de onherroepelijke beslissing op het verzoek uitstel verleend van de militaire verplichtingen.

HOOFDSTUK IIA

De commissie; het secretariaat

Artikel 3. 1. De commissie is zodanig samengesteld dat een brede spreiding van levensbeschouwing onder de leden aanwezig is.

2. Uit de leden worden door Ons een voorzitter en een of meer vice-voorzitters benoemd.

Artikel 4. 1. De commissie stelt een reglement vast, waarin worden geregeld:

- de frequentie van de zittingen waarin het onderzoek plaatsvindt en de aanwijzing van de leden die dat onderzoek verrichten;
- de samenstelling van het rooster der zittingen waarin het nader onderzoek plaatsvindt;
- de deelneming van de leden aan de zittingen bedoeld onder b., zulks op zodanige wijze, dat een zo groot mogelijke spreiding van levensbeschouwing ter zitting wordt bevorderd, dat zo mogelijk rekening wordt gehouden met de levensbeschouwing van de verzoeker en dat aan een nader onderzoek geen lid deelneemt dat reeds een advies, bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de wet met betrekking tot het verzoek heeft uitgebracht;

- d. de frequentie van haar plenaire vergaderingen;
  - e. hetgeen verder omtrent de werkwijze der commissie regeling behoeft.
2. Het reglement behoeft de goedkeuring van Onze Minister van Defensie en wordt door diens zorg gepubliceerd in de Staatscourant.

Artikel 5. Onze Minister van Defensie draagt er zorg voor dat de commissie beschikt over passende lokaliteiten.

Artikel 6. 1. Aan de commissie worden toegevoegd een secretaris en een plaatsvervangend secretaris. De leden die een onderzoek instellen krijgen een adjunct-secretaris toegevoegd ten behoeve van dat onderzoek.

2. De secretaris en de plaatsvervangend secretaris worden door Ons benoemd en ontslagen. Zij kunnen, indien geen adjunct-secretaris voor het onderzoek beschikbaar is, als zodanig optreden.

3. De adjunct-secretarissen worden door Onze Minister van Defensie benoemd en ontslagen. Zij kunnen, indien dit naar het oordeel van de voorzitter noodzakelijk is, tijdelijk de functie van secretaris of plaatsvervangend secretaris vervullen.

4. De secretaris regelt onder verantwoordelijkheid van de voorzitter de werkzaamheden van het secretariaat.

5. De plaatsvervangend secretaris treedt op als hoofd van het bureau van het secretariaat.

HOOFDSTUK IIB

De erkenningsprocedure

Artikel 7. 1. Onze Minister van Defensie draagt zorg voor doorzending van het in artikel 3 van de wet bedoelde verzoek aan de commissie.

2. De secretaris draagt er zorg voor dat de verzoeker voor het onderzoek of het nader onderzoek wordt opgeroepen.

Artikel 8. 1. Tot het bijwonen van de zitting voor het onderzoek worden slechts toegelaten een adjunct-secretaris en in voorkomend geval de vertrouwensman, bedoeld in artikel 6, vierde lid, van de wet.

2. De adjunct-secretaris stelt een kort verslag op van de verklaring van de verzoeker ter zitting.

Artikel 9. 1. Het lid van de commissie zendt het verzoek, zijn advies en het korte verslag bedoeld in artikel 8 aan Onze Minister van Defensie. Indien de verzoeker niet verschijnt voor het onderzoek brengt het lid van de commissie advies uit, ook zonder dat de verzoeker is gehoord.

2. Het advies kan luiden hetzij de gewetensbezwaren van verzoeker te erkennen, hetzij niet tot erkenning te besluiten.

Artikel 10. 1. Omtrent de verzoeker ten aanzien van wie een nader onderzoek wordt ingesteld worden door de zorg van Onze Minister van Defensie inlichtingen verzameld, ter verruiming van het inzicht in de aard van de bezwaren van de verzoeker. Tot deze inlichtingen wordt gerekend het door een psychiater opgemaakt verslag van een gesprek met de verzoeker, tenzij deze weigert zijn medewerking daaraan te verlenen. Tot de bedoelde inlichtingen wordt eveneens gerekend een sociaal voorlichtingsrapport dat zal worden uitgebracht, indien de verzoeker, de commissie of de psychiater de wens daartoe aan Onze Minister van Defensie kenbaar maakt, dan wel indien deze een zodanig rapport noodzakelijk acht. Indien een sociaal voorlichtingsrapport zal worden uitgebracht zonder dat de verzoeker daarom heeft verzocht, zal hij daaromtrent door Onze Minister van Defensie worden ingelicht.

2. Zodra een zaak naar het oordeel van Onze Minister van Defensie voldoende is voorbereid, zendt hij het verzoek, de in het eerste lid bedoelde inlichtingen en de toelichting van de verzoeker, bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de wet om advies naar de commissie.

Artikel 11. 1. De inlichtingen, bedoeld in artikel 10, eerste lid, worden voor de verzoeker of voor een door hem daartoe schriftelijk gemachtigde gedurende een termijn van veertien dagen bij het secretariaat van de commissie ter inzage gelegd. In bijzondere gevallen kan de voorzitter deze termijn verkorten. De verzoeker kan op zijn kosten – volgens het tarief vastgesteld bij artikel 1 van Ons besluit van 23 maart 1962, Stb. 89 – afschrift ontvangen.

2. Het door de psychiater opgemaakte verslag, bedoeld in artikel 10, eerste lid, wordt, tenzij de psychiater anders beslist, niet ter inzage gelegd. Wel wordt een door de psychiater opgestelde samenvatting van dat verslag, onder meer inhoudende de bij het gesprek verkregen gegevens over milieu en belangstelling van de betrokkene, bij de in het vorige lid bedoelde bescheiden ter inzage gelegd.

3. Bescheiden of gedeelten daarvan, ten aanzien waarvan Onze Minister van Defensie schriftelijk heeft bepaald dat geheimhouding om gewichtige redenen geboden is, worden niet aan verzoeker ter inzage of in afschrift verstrekt. De schriftelijke mededeling van Onze Minister van Defensie inzake de geheimhouding, bedoeld in vorige zin, wordt bij de stukken die ter inzage liggen gevoegd. De commissie bepaalt in hoeverre zij met de bovenbedoelde bescheiden bij haar advies rekening zal houden.

Artikel 12. De verzoeker dient een aanvraag om andere personen dan de vertrouwensman toe te laten tot het bijwonen van de zitting voor het nader onderzoek in bij de secretaris. Indien de fungerend voorzitter afwijzend op het verzoek beslist wordt dit aan de verzoeker medegedeeld onder opgaaf van redenen.

Artikel 13. De commissie kan in het belang van het nader onderzoek Onze Minister van Defensie om aanvullende gegevens verzoeken.

2. De commissie kan de verzoeker andermaal ter zitting horen, indien zij dit in het belang van het nader onderzoek wenselijk acht.

Artikel 14. 1. Het advies van de commissie wordt vastgesteld bij meerderheid van stemmen. Het lid, dat een van de meerderheid afwijkende mening is toegedaan, kan daarvan doen blijken in een afzonderlijk advies, hetwelk bij het advies van de commissie wordt gevoegd dan wel daarin wordt opgenomen.

2. Het advies is met redenen omkleed.

Artikel 15. 1. Van elke zitting voor het nader onderzoek houdt de secretaris proces-verbaal, hetwelk in ieder geval door de fungerend voorzitter en de secretaris wordt ondertekend.

2. Het proces-verbaal behelst de namen van de aanwezigen, onder vermelding van hun hoedanigheid. Het houdt voorts een samenvatting in van hetgeen in de zitting met betrekking tot de zaak voorvalt, met name van de aan de verzoeker gestelde vragen en de door hem gegeven antwoorden.

3. Indien aan personen toelating tot het bijwonen van de zitting is geweigerd, alsmede indien toegelaten personen op last van de fungerend voorzitter de zitting hebben verlaten, wordt daarvan onder opgaaf van redenen melding gemaakt in het proces-verbaal.

Artikel 16. Het advies en het proces-verbaal worden met de overige op de zaak betrekking hebbende bescheiden toegezonden aan Onze Minister van Defensie.

Artikel 17. 1. Indien het proces-verbaal of het advies van de commissie Onze Minister van Defensie daartoe aanleiding geeft, kan hij de zaak nogmaals aanhangig maken, onder vermelding van gerezen bedenkingen en met verzoek nader van advies te dienen.

2. De artikelen 11 tot en met 15 zijn met betrekking tot de hernieuwde behandeling voor zoveel nodig van overeenkomstige toepassing.

3. Indien Onze Minister van Defensie op het verzoek om erkenning beslist in afwijking van het door de commissie uitgebrachte advies geeft hij daarvan kennis aan de commissie.

Artikel 18. Bij het afschrift van een beschikking, bedoeld in artikel 7, derde lid, van de wet wordt aan de verzoeker tevens afschrift van het advies van de commissie toegezonden, alsmede afschrift van het proces-verbaal van de zitting waarin hij werd gehoord. Hem wordt voorts ter kennis gebracht de inhoud van artikel 8, eerste en tweede lid van de wet en van artikel 19 van dit besluit.

Artikel 19. Degene die tegen een afwijzende beslissing op zijn verzoek om erkenning van zijn bezwaren als ernstige gewetensbezwaren bij Ons voorziening vraagt, zendt het in artikel 8, eerste lid, der wet bedoelde verzoekschrift, zo mogelijk in tweevoud, aan de Raad van State, Afdeling voor de geschillen van bestuur.

Artikel 20. In onvoorziene omstandigheden kan Onze Minister van Defensie na overleg met de voorzitter van de commissie en zoveel mogelijk met inachtneming van de bepalingen van dit besluit, passende voorzieningen treffen.

HOOFDSTUK III

Financiële voorzieningen

Artikel 21. 1. Ten laste van 's Rijks kas genieten de voorzitter, de vice-voorzitters, de fungerend voorzitter en de leden een vacatiegeld, waarvan het bedrag wordt vastgesteld op de voet van het Vacatiegeldenbesluit 1970 (Stb. 1970, 577). Aan de secretaris, de plaatsvervangend secretaris en de adjunct-secretarissen kan door Onze Minister van Defensie een vergoeding worden toegekend.

2. Ten laste van 's Rijks kas genieten de voorzitter, de vice-voorzitter, de fungerend voorzitter, de leden, de secretaris, de plaatsvervangend secretaris en de adjunct-secretarissen, een vergoeding voor reis- en verblijfkosten waarvan het bedrag wordt vastgesteld op de voet van het Reisbesluit 1971 (Stb. 1970, 602).

3. Aan de verzoeker die is verschenen

- a. ter zitting voor het onderzoek of het nader onderzoek, dan wel
- b. voor een gesprek met een psychiater, wordt een tegemoetkoming toegekend voor reiskosten en wegens loonderving overeenkomstig door Onze Minister van Defensie te stellen regelen.

HOOFDSTUK IV

Algemene bepalingen met betrekking tot de erkende gewetensbezwaarden

Artikel 22. De burgemeester registreert de erkende gewetensbezwaarden, die in het bevolkingsregister van zijn gemeente zijn opgenomen. Erkende gewetensbezwaarden, die in het centrale bevolkingsregister zijn opgenomen, worden geregistreerd door de burgemeester van 's-Gravenhage, alsook de erkende gewetensbezwaarden, die niet meer in een bevolkingsregister zijn opgenomen. Omtrent de aard en de wijze van de te houden registratie geeft Onze Minister van Sociale Zaken nadere regelen.

Artikel 23. De autoriteit, aan wie blijkt of die vermoedt, dat een erkende gewetensbezwaarde behoort tot een Staat welks onderdanen krachtens een met die Staat gesloten verdrag in Nederland niet tot krijgsdienst gehouden

zijn, geeft hiervan terstond kennis aan Onze Minister van Sociale Zaken, zo mogelijk met overlegging van een stuk, waaruit de nationaliteit van de erkende gewetensbezwaarde blijkt.

Artikel 24. 1. Ingeval van de erkende gewetensbezwaarde de geschiktheid tot het vervullen van de vervangende dienst moet worden vastgesteld, geschiedt zulks overeenkomstig de regelen welke voor dienstplichtigen gelden.

2. De tewerkgestelde, omtrent wiens geschiktheid tot het vervullen van de vervangende dienst de beslissing van de Inspecteur van de militair geneeskundige dienst wordt ingeroepen, kan in het genot van groot verlof worden gesteld.

Artikel 25. 1. De oproeping tot het vervullen van vervangende dienst geschiedt door of vanwege Onze Minister van Sociale Zaken.

2. De oproeping tot het vervullen van gewone vervangende dienst geschiedt door middel van een persoonlijke kennisgeving. Is het adres van de erkende gewetensbezwaarde bij Onze Minister van Sociale Zaken niet bekend dan geschiedt de oproeping bij openbare kennisgeving. De openbare kennisgeving geschiedt op verzoek van Onze Minister van Sociale Zaken door de burgemeester van de gemeente waar de erkende gewetensbezwaarde in het bevolkingsregister is opgenomen of laatstelijk was opgenomen, en wordt in de gemeente op de gebruikelijke wijze openbaar gemaakt.

3. De oproeping tot het vervullen van buitengewone vervangende dienst geschiedt op door Onze Minister van Sociale Zaken te bepalen wijze.

HOOFDSTUK V

Rechten en verplichtingen van de erkende gewetensbezwaarden

Artikel 26. 1. Onze Minister van Sociale Zaken stelt ten aanzien van de erkende gewetensbezwaarde vast:

- a. de tak van dienst waarbij de vervangende dienst wordt volbracht;
- b. het tijdstip van opkomst;
- c. de plaats van opkomst.

2. In de oproeping wordt vermeld, onder meer:

- a. de verplichting om zich op het aangegeven tijdstip en de aangegeven plaats aan te melden;
- b. de verplichting van de opgeroepene, die de vervangende dienst heeft moeten aanvragen of voortzetten en op de bepaalde tijd en plaats niet is verschenen, zich zodra mogelijk aan te melden bij de in de oproeping genoemde autoriteit;
- c. de inhoud van artikel 52 der wet.

Artikel 27. De vervangende dienst vangt aan op het ogenblik waarop de erkende gewetensbezwaarde tot het voldoen aan de oproeping, op de plaats voor zijn opkomst bepaald, is verschenen.

Artikel 28. Vangt de erkende gewetensbezwaarde de tewerkstelling niet aan op de daarvoor vastgestelde datum, op grond van een naar het oordeel van Onze Minister van Sociale Zaken wettige reden, dan treedt hij in het genot van groot verlof.

Artikel 29. De erkende gewetensbezwaarde die tot het vervullen van vervangende dienst heeft moeten opkomen doch op tijd en plaats, voor zijn opkomst bepaald, niet is verschenen, meldt zich zodra mogelijk aan bij de autoriteit bij wie hij zich moest melden, dan wel bij een andere door Onze Minister van Sociale Zaken aan te wijzen autoriteit.

Artikel 30. 1. Het aanvragen van vrijstelling van de gewone vervangende dienst dan wel van vrijstelling van vervangende dienst om de reden bedoeld in artikel 15, tweede lid, der wet geschiedt, mondeling of schriftelijk, door of vanwege de erkende gewetensbezwaarde als regel bij de burgemeester van de gemeente waar hij, wie de aanvraag geldt, in het bevolkingsregister is opgenomen.

2. Van elke aanvraag om vrijstelling geeft de burgemeester terstond een bewijs af aan degene, die de aanvraag heeft gedaan.

3. De aanvraag wordt buiten behandeling of buiten verdere behandeling gelaten:

a. indien blijkt dat de erkende gewetensbezwaarde reeds van de op hem uit de wet voortvloeiende verplichtingen is ontslagen, voorgoed vrijgesteld, dan wel voorgoed ongeschikt bevonden is;

b. indien blijkt dat de erkende gewetensbezwaarde alleen verplicht is tot het vervullen van buitengewone vervangende dienst tenzij het betreft een aanvraag om vrijstelling om de reden bedoeld in artikel 15, tweede lid, der wet;

c. indien het geldt een aanvraag om vrijstelling wegens kostwinnerschap en Onze Minister van Sociale Zaken heeft bepaald, dat vergoeding zal worden toegekend als in artikel 26 der wet bedoeld.

Artikel 31. 1. De aanvraag om vrijstelling wegens kostwinnerschap of wegens persoonlijke onmisbaarheid geschiedt door of vanwege de erkende gewetensbezwaarde, binnen veertien dagen na ontvangst van de oproeping tot tewerkstelling. Ontstaat de reden tot het aanvragen van vrijstelling eerst na de hiervóór aangegeven tijd, dan geschiedt de aanvraag binnen veertien dagen nadat de reden tot aanvragen is ontstaan. Ten aanzien van hem, die tijdelijk is vrijgesteld en opnieuw vrijstelling verlangt, geschiedt de aanvraag daartoe binnen de door Onze Minister van Sociale Zaken te bepalen tijd. De aanvraag kan geschieden bij de burgemeester van een andere gemeente dan die, waar de erkende gewetensbezwaarde, wie de aanvraag geldt, in het bevolkingsregister is opgenomen. Acht de burgemeester het wenselijk dat een bij hem gedane aanvraag door de burgemeester van een andere gemeente wordt behandeld, dan verwijst hij de aanvrager naar die burgemeester.

2. De burgemeester, die de aanvraag om vrijstelling behandelt, maakt een staat van inlichtingen op, waarin hij alle omstandigheden vermeldt, die voor de beoordeling van het recht op vrijstelling van belang kunnen zijn. Hij ondervraagt degene, die de aanvraag doet, ten aanzien van hetgeen in de staat moet worden opgegeven, en stelt voorts een onderzoek in om zoveel mogelijk zekerheid omtrent de te verstrekken inlichtingen te verkrijgen.

Artikel 32. 1. Bij de beslissing op aanvragen om vrijstelling wegens het bekleden van een geestelijk ambt of een godsdienstig menslievend ambt of opleiding tot zodanig ambt wordt in acht genomen de inhoud van de bij het Dienstplichtbesluit behorende tabellen I en II. De vrijstelling kan ook worden verleend, indien de erkende gewetensbezwaarde niet behoort tot de personen, in kolom 2 en 3 van tabel I of in kolom 2 van tabel II vermeld, maar niettemin verkeert in een geval, dat met een der daar omschreven gevallen kan worden gelijkgesteld.

2. Door of vanwege de erkende gewetensbezwaarde wordt bij de burgemeester ingeleverd een verklaring waaruit blijkt, dat hij voor wie de aanvraag geldt, verkeert in een der gevallen, in tabel I of in tabel II omschreven, of in een daarmee overeenkomend geval.

3. De inlevering geschiedt – voor zoveel mogelijk – binnen een maand nadat de reden tot het aanvragen van vrijstelling is ontstaan. Ten aanzien van hem, die tijdelijk is vrijgesteld en opnieuw vrijstelling verlangt, geschiedt de inlevering binnen de door Onze Minister van Sociale Zaken te bepalen tijd.

4. Voor zoveel betreft hen, die nog in opleiding zijn of zich in een kloosterinrichting bevinden, mag de verklaring, behoudens door Onze Minister van

Sociale Zaken toe te laten uitzonderingen, bij de inlevering niet ouder zijn dan veertien dagen.

5. De verklaring moet in Nederland zijn afgegeven, voor zover uit de tabel het tegendeel niet blijkt. Ook in andere gevallen kan Onze Minister van Sociale Zaken met verklaringen, die buiten Nederland zijn afgegeven, genoegen nemen. Voor zover Onze Minister niet anders bepaalt, moet de handtekening van degene, die de verklaring heeft afgegeven, voor echt zijn verklaard door de burgemeester, door een Nederlandse diplomatieke of consulaire ambtenaar of, indien de afgifte in Suriname of op de Nederlandse Antillen heeft plaatsgehadt, door het hoofd van het plaatselijk bestuur.

6. Indien de erkende gewetensbezwaarde, die voorgoed of tijdelijk is vrijgesteld om de in het eerste lid genoemde reden, heeft opgehouden te verkeren in een geval, als daar bedoeld, wordt daarvan onverwijld door hem of van zijnentwege opgaaf gedaan aan de burgemeester, tenzij hij inmiddels uit de vervangende dienst mocht zijn ontslagen. De burgemeester brengt de in de vorige volzin bedoelde opgaaf binnen veertien dagen na ontvangst ter kennis van Onze Minister van Sociale Zaken. Gelijke mededeling doet de burgemeester indien hem op andere wijze is gebleken, dat de persoon aan wie de vrijstelling als bedoeld in het eerste lid is verleend, heeft opgehouden te verkeren in een geval, als in dat lid bedoeld.

Artikel 33. 1. Door of vanwege de erkende gewetensbezwaarde, die vrijstelling verlangt wegens broederdienst, wordt bij de burgemeester aanvraag gedaan tot het opmaken van een verklaring betreffende broederdienst. Uit deze verklaring moet blijken welke broeders van de erkende gewetensbezwaarde volgens opgaaf van de aanvrager dienen of gediend hebben bij de krijgsmacht of bij de toenmalige overzeese krijgsmacht dan wel vervangende dienst vervullen of vervuld hebben en verkeren in een der gevallen, omschreven in het tweede en vierde lid van artikel 18 der wet, en in welk geval van deze gevallen ieder hunner verkeert.

2. Als tijdstip, bedoeld in het tweede lid van artikel 18 der wet, geldt de datum van 1 januari van het jaar der lichting waarvoor de erkende gewetensbezwaarde voor de dienstplicht is ingeschreven.

3. De aanvraag geschiedt binnen een maand nadat de reden tot het aanvragen van vrijstelling is ontstaan.

Artikel 34. Voor de toepassing van het bepaalde in artikel 18, tweede lid, onder a, der wet blijft als broederdienst buiten aanmerking de werkelijke militaire dienst, die slechts bestaat in het bijwonen van oefeningen gedurende daarvoor vastgestelde oefeningsuren.

Artikel 35. De burgemeester zendt de stukken betreffende vrijstelling aan Onze Minister van Sociale Zaken zo spoedig mogelijk nadat de aanvraag is gedaan. Zijn deze stukken niet opgemaakt door de burgemeester van de gemeente waar de erkende gewetensbezwaarde in het bevolkingsregister is opgenomen, dan geschiedt de toezending door tussenkomst van die burgemeester.

Artikel 36. 1. Omtrent elke aangevraagde vrijstelling wordt zo spoedig mogelijk uitspraak gedaan.

2. Van elke uitspraak wordt mededeling gedaan aan de erkende gewetensbezwaarde of zijn wettelijke vertegenwoordiger en aan de burgemeester van de gemeente, waar de erkende gewetensbezwaarde in het bevolkingsregister is opgenomen. Deze burgemeester brengt de uitspraak ter algemene kennis. Het laatste geschiedt bij openbare kennisgeving of door de uitspraak voor de tijd van 10 dagen ter gemeentesecretarie voor ieder ter inzage te leggen, in welk geval hiervan openbare kennisgeving plaatsheeft. In de persoonlijke en in de openbare kennisgeving wordt de inhoud van artikel 20 der wet weergegeven.

3. De burgemeester zendt het in artikel 20, tweede lid, der wet bedoelde verzoekschrift aan Ons, door tussenkomst van Onze Minister van Sociale Zaken. Deze zendt het verzoekschrift en alle overige op de zaak betrekking hebbende bescheiden aan de Raad van State.

Artikel 37. De autoriteit, die vermoedt, dat iemand ten onrechte van vervangende of gewone vervangende dienst is vrijgesteld als gevolg van een der in artikel 21 der wet bedoelde feiten, brengt dit met mededeling van de gronden, waarop het vermoeden berust, terstond ter kennis van Onze Minister van Sociale Zaken.

Artikel 38. 1. De erkende gewetensbezwaarde van wie, vóór het tijdstip waarop hij de vervangende dienst voor de eerste maal zou moeten aanvangen, een broeder in Nederlandse krijgsmacht is gesneuveld, wordt slechts verplicht tot het vervullen van buitengewone vervangende dienst. Onder een gesneuvelde wordt mede verstaan de broeder die:

hetzij als militair

- a. is overleden of wordt vermist ten gevolge van oorlogshandelingen;
- b. is overleden ten gevolge van verwonding of ziekte, opgedaan bij of door oorlogshandelingen;
- c. is overleden of wordt vermist in en door de militaire dienst;
- d. is overleden ten gevolge van verwonding of ziekte, opgedaan in en door de militaire dienst;

hetzij als lid van een verzetsorganisatie, als bedoeld in het Koninklijk besluit van 5 september 1944 (Stb. E 62);

- e. is overleden of wordt vermist ten gevolge van het plegen van actief verzet;
- f. is overleden ten gevolge van verwonding of ziekte, opgedaan bij het plegen van actief verzet;
- g. ten gevolge van het plegen van actief verzet in een gevangenis of een concentratiekamp is opgesloten geweest en aldaar is overleden;
- h. een opsluiting, als onder g bedoeld, heeft ondergaan en als gevolg van de daarbij doorstane ontberingen na terugkeer uit een der bedoelde inrichtingen, is overleden;

hetzij als zeeman in de zin van artikel 1, onder c van het Vaarplichtbesluit 1942:

- i. is overleden of wordt vermist ten gevolge van oorlogshandelingen;
- j. is overleden ten gevolge van verwonding of ziekte, opgedaan bij of door oorlogshandelingen;

hetzij als erkende gewetensbezwaarde;

- k. is overleden in en door de vervangende dienst;
- l. is overleden ten gevolge van verwonding of ziekte, opgedaan in en door de vervangende dienst.

2. Door of vanwege de erkende gewetensbezwaarde, die op grond van een omstandigheid als bedoeld in het eerste lid, slechts voor de vervulling van buitengewone vervangende dienst in aanmerking wenst te komen, wordt daartoe binnen een maand nadat de reden tot de aanvraag is ontstaan, aanvraag gedaan bij de burgemeester der gemeente, waar de erkende gewetensbezwaarde in het bevolkingsregister is opgenomen.

Artikel 39. Onze Minister van Sociale Zaken kan met afwijking van de termijnen, voor de indiening der aanvragen in voorafgaande artikelen gesteld, genoeg nemen, indien blijkt, dat voor het niet in acht nemen van die termijnen een aannemelijke reden bestaat.

Artikel 40. 1. Onze Minister van Sociale Zaken stelt de erkende gewetensbezwaarde ervan in kennis, of hij vervangende dan wel uitsluitend buitengewone vervangende dienst moet vervullen.

2. Onze Minister van Sociale Zaken stelt de burgemeester van de gemeente, waar de erkende gewetensbezwaarde in het bevolkingsregister is opgenomen, in kennis van de in het eerste lid bedoelde verplichting.

3. Voor de uitvoering van artikel 24, tweede lid, der wet is het Mobilisatievrijstellings-besluit van overeenkomstige toepassing.

Artikel 41. Door of vanwege Onze Minister van Sociale Zaken kan uitstel van de gewone vervangende dienst of van een gedeelte daarvan worden verleend. De duur van het uitstel wordt eveneens door of vanwege Onze Minister van Sociale Zaken bepaald.

Artikel 42. Omtrent de verlenging van de vervangende dienst, als bedoeld in artikel 25 der wet, beslist Onze Minister van Sociale Zaken.

HOOFDSTUK VI

Financiële bepalingen

Artikel 43. 1. De tewerkgestelde heeft aanspraak op een zakgeld op basis van de wedde eerste oefening zoals deze door Ons is vastgesteld voor dienstplichtige soldaten van de land- en luchtmacht.

2. Voor de toepassing van artikel 35 van de wet wordt onder zakgeld verstaan het ingevolge het eerste lid aan de tewerkgestelde netto toekomende bedrag.

Artikel 44. Bij beëindiging van de gewone vervangende dienst heeft de tewerkgestelde aanspraak op een uitkering overeenkomstig hetgeen door Ons is bepaald met betrekking tot de uitkering waarop dienstplichtige soldaten van de land- en luchtmacht aanspraak hebben bij beëindiging van het verblijf in werkelijke dienst voor eerste oefening.

Artikel 45. 1. Gedurende de tijd, dat gewone vervangende dienst wordt vervuld is – behoudens het bepaalde in het tweede en derde lid – het Kostwinners-vergoedingsbesluit-militairen van overeenkomstige toepassing.

2. Wordt gewone vervangende dienst vervuld nadat de erkende gewetensbezwaarde de eerste oefening als militair reeds heeft volbracht, dan is het Inkomsten-vergoedingsbesluit-militairen van overeenkomstige toepassing.

3. De tewerkgestelde die is gehuisvest in het gezin waartoe hij behoort, ontvangt aan emolumenten, voortvloeiende uit zijn vervangende dienst in totaal niet méér dan zijn inkomen, ware hij niet tewerkgesteld, zou hebben bedragen, met dien verstande, dat indien dit inkomen verandering zou hebben ondergaan ten gevolge van een algemene en door de overheid aanvaardde wijziging in de loonstandaard, het vergoedingsbedrag opnieuw wordt berekend.

HOOFDSTUK VII

Tuchtrechtelijke bepalingen

Artikel 46. 1. De aanwijzing van de organen, bedoeld in de artikelen 30 en 51 der wet, geschiedt in overleg met het hoofd van de dienst of instelling waarbij de tewerkstelling van erkende gewetensbezwaarden plaats vindt.

2. De bij de in het eerste lid bedoelde dienst of instelling tewerkgestelden worden er schriftelijk van in kennis gesteld, wie te hunnen aanzien de strafbevoegdheid uitoefent, alsmede wie de autoriteiten zijn, aangewezen krachtens artikel 39, eerste lid, en 41, tweede lid, der wet.

Artikel 47. 1. De dag waarop de tenuitvoerlegging van een van de in de artikelen 35 tot en met 38 der wet genoemde straffen is aangevangen, geldt als eerste dag van de bepaalde straftijd.

2. In geval van arrest neemt de straftijd een einde bij de aanvang van de dienst op de dag, volgend op de laatste strafdag.

Artikel 48. 1. Indien overeenkomstig het derde lid van artikel 38 der wet voor de tenuitvoerlegging van de straf van arrest de medewerking is ingeroepen van rijks- of gemeentepolitie, in het bijzonder strekkende tot in gebruikgeving van een verblijf tot verzekerde bewaring, waarbij eventueel inbegrepen voeding, middelen tot verblijf en vervoer, worden de daaraan verbonden kosten naar door Onze Ministers van Sociale Zaken, Justitie en Binnenlandse Zaken te stellen regelen, vergoed.

2. Indien het arrest wordt ondergaan in een verblijf dat niet krachtens een andere wettelijke bepaling daarvoor is bestemd, zal dit verblijf moeten voldoen aan de eisen, welke Onze Minister van Sociale Zaken daaraan stelt.

Artikel 49. 1. De straf van arrest wordt door opneming in een ziekenverblijf of door een door de behandelend arts voorgeschreven maatregel tot herstel van gezondheid, niet onderbroken.

2. Gedurende de straftijd wordt de met arrest gestrafte, indien zijn lichamelijke en geestelijke gesteldheid dit toelaat, ook in het ziekenverblijf zo mogelijk afgezonderd.

Artikel 50. De met arrest gestrafte wordt niet met groot verlof gezonden of van de uit de wet voortvloeiende verplichtingen ontslagen vóórdat de straf geheel ten uitvoer is gelegd.

Artikel 51. 1. Wordt arrest opgelegd voor langer dan twee dagen, met de bepaling dat de gestrafte gedurende de straftijd is uitgesloten van het verrichten van dienst, dan wordt geneeskundige controle op zijn lichamelijke en geestelijke toestand uitgeoefend.

2. Een geneeskundige bezoekt de gestrafte, bedoeld in het eerste lid, ten minste eenmaal per week, voor de eerste maal binnen 24 uur na de inarreststelling.

3. De met arrest gestrafte die gedurende de straftijd is uitgesloten van het verrichten van dienst neemt indien het weer het toelaat, zo mogelijk dagelijks ten minste een half uur beweging in de open lucht.

Artikel 52. De met arrest gestrafte mag in het verblijf waar hij zijn straf ondergaat geen door Onze Minister van Sociale Zaken verboden voorwerpen onder zijn berusting hebben.

Artikel 53. 1. De met arrest gestrafte die zulks uit hoofde van zijn godsdienstige gezindte verzoekt, wordt vergund op zondagen en andere erkende als rustdag te vieren godsdienstige feest- en kerkdagen een godsdienstoefening bij te wonen van de godsdienstige gezindte of instelling waartoe hij behoort of waarbij hij is aangesloten.

2. Van het in het eerste lid bepaalde kan worden afgeweken voor zover de belangen van de dienst zulks eisen, voorts indien de afstand tussen de plaats waar de samenkomst wordt gehouden en de plaats waar het arrest ten uitvoer wordt gelegd daartoe een beletsel vormt, alsmede indien er gegronde vermoeden bestaat, dat van de gelegenheid om een bepaalde godsdienstoefening bij te wonen, misbruik wordt gemaakt.

Artikel 54. Het beklag, bedoeld in artikel 41 der wet, wordt schriftelijk ingediend door tussenkomst van de strafoplegger, bij de autoriteit bedoeld in artikel 39 der wet of, zo deze als strafoplegger is opgetreden, door diens tussenkomst bij de autoriteit, bedoeld in artikel 41, tweede lid, der wet.

Artikel 55. Indien een tewerkgestelde zich wenst te beklagen over een hem opgelegde disciplinaire straf zal de strafoplegger aan wie hij zijn verlangen daartoe kenbaar maakt, hem daarvan op generlei wijze tegen zijn wil

trachten terug te houden. Integendeel zal klager, voor zover hij dit verlangt, de nodige hulp worden verleend bij het opmaken en indienen van zijn beklag; indien hij zich in arrest bevindt zal hem de gelegenheid niet worden benomen daarover de personen te raadplegen, door hem aangewezen, voor zover de toelating van die personen niet in strijd is met de belangen van de dienst of discipline.

Artikel 56. De autoriteit, die over het beklag heeft beslist, doet zondig een voorstel aan Onze Minister van Sociale Zaken om het door de klager ten onrechte geleden nadeel zoveel mogelijk te herstellen.

Artikel 57. 1. Onze Minister van Sociale Zaken kan bij bijzondere gelegenheden gehele of gedeeltelijke vrijstelling van opgelegde straffen verlenen.

2. Van de verleende of gedeeltelijke vrijstelling zal ten aanzien van iedere gestrafte aantekening worden gehouden, evenals van de gelegenheid waar bij zij is verleend.

Artikel 58. 1. De tewerkgestelde, die zich over een hem gegeven dienstbevel bezwaard acht, is bevoegd deswege bij bezwaarschrift zijn beklag te doen bij Onze Minister van Sociale Zaken. Het bezwaarschrift wordt ingezonden door tussenkomst van het orgaan, onder wiens gezag de tewerkgestelde is gesteld.

2. De verplichting om het bevel op te volgen wordt door het beklag niet opgeheven.

3. Onze Minister van Sociale Zaken doet de zaak onderzoeken en beslist naar bevind van zaken. Hij brengt zijn beslissing schriftelijk ter kennis van de klager en het in het eerste lid bedoelde orgaan.

HOOFDSTUK VIII

Slotbepalingen

Artikel 59. De voor de uitvoering van dit besluit nodige regelen worden door Onze Minister van Defensie, onderscheidenlijk Onze Minister van Sociale Zaken, ieder voor zoveel hem betreft, vastgesteld.

Artikel 60. De punt aan het eind van artikel 39, eerste lid, onder j, van het Dienstplichtbesluit wordt vervangen door een komma-punt, waarna aan het lid wordt toegevoegd:

hetzij als erkende gewetensbezwaarde in de zin van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst:

k. is overleden in en door de vervangende dienst;

l. is overleden ten gevolge van verwondingen of ziekte, opgedaan in en door de vervangende dienst.

Artikel 61. Het Koninklijk besluit van 3 mei 1924, Stb. 230, wordt ingetrokken.

Artikel 62. Dit besluit kan worden aangehaald als «Besluit gewetensbezwaren militaire dienst».

Artikel 63. De Wet gewetensbezwaren militaire dienst, alsmede dit besluit treden in werking met ingang van 1 december 1964.